

KOULU 3.0

Kässääksä?

**Blogi – kirjoittaminen
reflektion apuvälineenä**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Tampereen yliopisto
Hämeenlinnan normaalikoulu

eNORSSI

KOULU 3.0 – SOSIAALISEN MEDIAN OPETUSKOKEILUJA,

OSAHANKE ”Kässääksä?-blogi - kirjoittaminen reflektion apuvälineenä”

Osahankkeen kuvaus

Kässääksä?-kokeilu liittyi Hämeenlinnan normaalikoulussa 6.a-luokassa toteutettuihin syventäviin projektiopintoihin. Jakson aikana suunniteltiin, valmistettiin ja arvioitiin taidevalaisimet tekstiili- ja teknisen työn sekä kuvataiteen tunneilla. Jakso oli integroitu opetuskokonaisuus, joka koostui käsityön (tekninen ja tekstiili), fysiikka-kemian, kuvataiteen ja äidinkielen opetussuunnitelmien sisällöistä. 3.0-hankkeeseen kuulunut blogin kirjoittaminen liittyi käsityön ja kuvataiteen tunteihin. Oppilaat kirjoittivat jokaisen työskentelykerran jälkeen blogia, jossa he pohtivat työskentelyään opettajien antamien kysymysten pohjalta. Kysymykset koskivat sekä yksilö- että ryhmätyöskentelyä, käytettyjä välineitä tai tekniikoita, ongelmia ja niihin löydettyjä ratkaisuja. Oppilaita pyydettiin myös perustelemaan ratkaisunsa esim. ”Millainen ongelma oli vaikein ratkaista? Miksi?”

Osahankkeen lähtökohdat ja tavoitteet

Projekti toteutettiin kuudennessa luokassa käsityön vaihtotyöskentelyn aikana. Kaikki luokan 22 oppilasta, 12 poikaa ja 10 tyttöä, osallistuivat siihen. Kässääksä?-blogiin liittyvät tekstiilityön ja kuvataiteen oppitunnit olivat harjoittelijoiden pitämiä ja suunnittelemissa, mutta teknisen työn tunneilla he toimivat lähinnä apuopettajina.

Hankkeen tavoitteita voi katsoa kahdesta näkökulmasta. Opettajaopiskelijoille Kässääksä?-blogi toimi aineiston keräämistapana pro gradu -tutkielmaa varten, jossa tutkitaan kielentämistä käsityöprosesseissa. Tavoitteena oli selvittää, miten oppilaat kuvaavat tekemisiään, ajatteluaan ja ongelmanratkaisutilanteita kirjallisesti.

Oppilaiden näkökulmasta tavoitteena oli tutustua uuden tekstilajiin, blogiin sekä harjoittaa taitoja oman toiminnan kirjallisessa kuvaamisessa ja työskentelyn reflektoinnissa. Luokka oli tutustunut lukuvuoden aikana genre-pedagogiikan mukaisesti useisiin tekstilajeihin. Blogi-kirjoittamisen mukaan ottamisella haluttiin tutustuttaa oppilaat sosiaalisen median

tekstityyppiin ja luoda mahdollisuus harjoitella saman tekstilajin kirjoittamista muutaman viikon ajan. Blogi tekstilajina antaa oppilaille paljon vapauksia kirjoittaa luovasti ja oman persoonansa mukaisesti, joten se sopi projektin muihin tavoitteisiin erittäin hyvin.

Osahankkeen suunnitteluvaihe

Blogi-kirjoittamiseen liittyvä projekti oli hyvin laaja, joten myös suunnitteluvaihe oli pitkä. Blogi-kirjoittamisen valikoituminen käytettäväksi tekstilajiksi päätettiin syksyllä 2010, jolloin muutkin suunnitelmat täsmentyivät. Blogi valittiin kirjoituslueksi siksi, että opettajan on helppo seurata tekstien valmistumista ja oppilaat pystyivät kirjoittamisen ja muokkaamisen lisäksi lukemaan ja kommentoimaan toistensa tekstejä sekä kotona että koulussa. Lisäksi blogi tekstilajina sopii tavoitteena olleeseen reflektiiviseen kirjoittamiseen.

Osahankkeen aikataulu

Projektin, johon Kässääksä?-blogikin liittyy, suunnitteleminen alkoi keväällä 2010. Varsinainen opetus alkoi joulukuussa 2010 ja päättyi helmikuussa 2011. Vaikka blogit on luotu jo joulukuussa, kaikki blogi-merkinnät on kirjoitettu vuoden 2011 tammi-helmikuun aikana.

Kaiken kaikkiaan blogi-tekstejä kertyi 204 kappaletta. Merkintöjen pituudet vaihtelivat muutamasta virkkeestä jopa 1,5 arkin mittaisiin kirjoituksiin. Projektin alussa kirjoittamiseen varattiin koulussa aikaa 4-5 oppituntia, jotta oppilaat saivat tarvitessaan sekä teknistä että sisällöllistä apua opettajilta. Sen jälkeen blogien kirjoittaminen siirtyi kotitehtäväksi. Oppilaat käyttivät oman arvionsa mukaan yhden blogi-merkinnän kirjoittamiseen noin 40 minuuttia. Ajankäyttö vaihteli huomattavasti 5-10 minuutista jopa 1,5 tuntiin. Oppilaat kokivatkin blogien kirjoittamisen melko työlääksi, koska kirjoittaminen vei aikaa ja kirjoituskertoja oli melko paljon (10 kpl) lyhyen ajan sisällä.

Oсаханккеен tekniset vaatimukset

Työskentelyn aluksi oppilaat laativat itselleen blogin Blogger-palvelimelle. Päädyimme Blogger-palvelimen käyttöön, koska se on ilmainen, helppokäyttöinen ja muilla koulun opettajilla oli siitä hyviä käyttökokemuksia.

Kokemuksia hankkeesta

Blogien luominen ja käyttäjätilien avaaminen oli oppilaille pääsääntöisesti helppoa, mutta ongelmia esiintyi niiden oppilaiden kohdalla, joilla oli sähköpostitili hotmailissa. Käyttäjätilien avaamisessa ongelmana oli, että rekisteröityminen vaati tunnistautumista matkapuhelimen välityksellä. Opettajat joutuivat pohtimaan ristiriitaa vaaditun toimenpiteen ja turvallisen nettikäyttäytymisen välillä, mutta onneksi palvelinta aiemmin käyttäneet opettajat tunnistivat toimenpiteen turvalliseksi. Lisäksi osalla oppilaista oli suuria vaikeuksia muistaa käyttäjätunnuksensa ja/tai salasanasensa. Tämän takia keräsimmekin oppilaiden tunnukset ja salasanat, joita säilytettiin myöhemmin oppilaiden ulottumattomissa eikä niitä käsitelty tarpeetta. Oppilaat kritisoivatkin tunnusten luovuttamispakkoa, koska olimme käsitelleet aiemmin tietoturvan tärkeyttä. Tunnusten kerääminen osoittautui kuitenkin tarpeelliseksi jo ensimmäisellä tunnilla, koska osa oppilaista oli unohtanut tunnuksensa. Tietojen keräämisen vuoksi ne pystyttiin helposti tarkistamaan opettajan tiedoista.

Kokemukset blogien kirjoittamisesta käsityön opiskelun kuvaamisessa ja oman toiminnan arvioinnissa ovat melko positiivisia. Vaikka kaikkien oppilaiden blogien lukeminen olikin työlästä, tekstejä lukemalla pääsi lähemmäksi oppilaan ajattelua ja lukiessa saattoi huomata, missä asioissa oppilaalla oli kehitettävää ja mitkä asiat oppilas jo hallitsi. Tieto oppilaan käyttämisestä vääristä tai virheellisistä käsitteistä auttoi opettajia suunnittelemaan opetustaan entistä oppilaslähtöisemmäksi ja kiinnittämään huomiota oppilaan vaikeaksi kokemiin asioihin. Lukiessaan oppilaan näkökulmia oppitunnin tapahtumiin opettajan oppilaantuntemus lisääntyi ja hän sai uuden näkökulman asioihin. Haastavaksi osoittautui oppilaiden motivointi kirjoittamiseen, sillä kotitehtävänä ollut kirjoittaminen unohtui helposti.

Kun oppilaat kirjoittivat kuvauksiaan työskentelystään, tuli heille usein tarve käyttää oikeita käsitteitä. Tätä tarvetta ei välttämättä syntynyt tunneilla, koska silloin asiasta pystyi

suullisesti kertomaan käyttämällä kiertoilmauksia tai jopa näyttämällä tarkoittamaansa asiaa tai esinettä. Blogi-kirjoitusten kautta myös hiljaisimmat oppilaat saivat turvallisen väylän kertoa ajatuksistaan ja mielipiteistään. Koska blogin kirjoittaminen oli vapaamuotoista ja luonteeltaan reflektiivistä, myös heikommat kirjoittajat uskalsivat ja pystyivät ilmaisemaan itseään. Lisäksi blogin kirjoittamisesta oli todennäköisesti hyötyä kirjoittamistaidon kehittämisessä, koska kirjoituskertoja oli useita. Kirjoittamisesta tuli projektin etenemisen myötä rutiininomaista ja sujuvampaa ja kynnys kirjoittamisen aloittamiseen saattoi madaltua.

Osahankkeen sovellettavuus

Tässä projektissa blogia käytettiin pääosin käsityön ja kuvataiteen oppimisessa, mutta mielestämme sen voisi yhdistää moniin muihinkin aineisiin. Erityisen hyvin se sopii projektiluontoiseen työskentelyyn ja raportointiin. Blogi voidaan voi toimia myös portfoliona, jossa oppilas voi osoittaa omaa osaamistaan. Tällöin sitä voi käyttää myös arvioinnin tukena. Aikapulan vuoksi emme juurikaan hyödyntäneet blogien kommentointimahdollisuutta. Kuitenkin saatujen vähäisten kokemusten perusteella, kommentoinnin liittäminen blogi - kirjoittamiseen on kehittämisen arvoinen asia. Kun oppilaat lukevat ja kommentoivat toistensa tekstejä, myös oman kirjoittamisen ja tekstin arviointitaidon voidaan olettaa kehittyvän. Toisten tekstien kommentointi tuo mukanaan yhteisöllisyyden ja tietoisuuden siitä, että joku muukin opettajan lisäksi lukee kirjoituksia. Toki blogi tekstilajina jo pitää sisällään sen, että teksti on joko koko internet-yhteisön tai rajatun joukon luettavissa. Tietoisuus laajasta lukijakunnasta lisännee halua kiinnittää huomiota tuotetun tekstin laatuun.

Tässä projektissa oppilaat olivat kuudesluokkalaisia, mutta blogien kirjoittaminen on mahdollista myös alemmilla luokilla. Silloin on kuitenkin yksinkertaistettava tehtävänantoa ja varmistettava riittävän tuen saaminen. Pienemmillä oppilailla kyseessä voisi olla esimerkiksi luokan yhteinen blogi, jossa kerrotaan kuulumisista tai käsitellään yhdessä jotain aihekokonaisuutta. Blogi voisi toimia myös viestikanavana luokan ja vanhempien välillä.

Mikä onnistui, mikä ei?

Projektissa blogi-kirjoittamiselle asetetut tavoitteet, käsityöprosessin kielentäminen ja oman toiminnan reflektiivinen arvioiminen sekä uuden tekstilajin oppiminen, toteutuivat hyvin. Toki tavoitteiden saavuttaminen yksilötasolla oli vaihtelevaa, kuten aiemmin on kuvattu.

Aluksi oli ongelmia teknisten asioiden kanssa ja toiminta piti sopeuttaa olemassa oleviin resursseihin. Luokan 22 oppilaalle ei ole omaa konetta käytettävissä koulun atk-luokassa, joten lisäksi käytettiin kannettavia tietokoneita. Henkilökohtaisten blogien kirjoittamisessa onkin tärkeää, että jokaisella oppilaalla on käytössään oma kone. Alkuinnostuksen jälkeen oppilaat kokivat kannettavat tietokoneet vaikeakäyttöisiksi, koska kosketushiiren käyttäminen oli hankalaa ja näppäimistö pieni. Kannettavissa tietokoneissa oli muutenkin enemmän teknisiä ongelmia kuin pöytätietokoneissa (mm. tyhjät akut ja hitaus).

Myöhemmin teknisten ongelmien vähetessä ongelmaksi tuli, että jotkut oppilaat eivät kirjoittaneet blogeja vaaditussa aikataulussa. Ongelma ei kuitenkaan ollut suurempi kuin muiden kotitehtävien tekemisessä. Opettajalta blogien käyttö vaatii atk-osaamista ja kiinnostusta tietotekniikkaan. Myös oppilailta vaaditaan myös tietotekniset perustaidot sekä mahdollisuus käyttää internetiä kouluajan ulkopuolella.

Kehitysideat jatkoa varten

Saatujen kokemusten ja oppilailta saadun palautteen perusteella blogi-kirjoittaminen toimii reflektiivisen oppimisen välineenä. Kuitenkin blogi-kirjoitusten määrä ei voi olla kovin suuri, koska oppilaat kokevat sen helposti saman toistamisena. Kehiteltävänä asiana olisi toisten tekstien kommentoinnin ja sen kautta vertaispalautteen lisääminen.

Yhteystiedot

Opiskelijat:

Marianna Aromäki, marianna.perala@uta.fi

Veera Lamberg, veera.lamberg@uta.fi

Luokanlehtori: Marja Tuomi marja.k.tuomi@uta.fi